

Preek Lukas 4: 14-30 NBV

Gemeente van de Here Jezus Christus,

De stemming was opgewonden in die synagoge in Nazareth. Het zal ongeveer in het jaar 30 geweest zijn dat Jezus rondtrok door Galilea en het gonsde van de geruchten over toespraken van Hem en zelfs van wonderen. En nu vandaag is diezelfde Jezus in Nazareth en zal Hij de synagoge daar bezoeken. Jezus.....de zoon van Jozef de timmerman, gewone jongen, hier uit ons eigen kleine dorpje. Elke sabbat zat Hij met z'n vader en z'n broers in de synagoge hier. En z'n moeder zat aan de andere kant met z'n zusjes, daar, tussen de andere vrouwen.

En nu gaat het gebeuren....iedereen heeft het erover. Jezus krijgt een 'podium' in het dorp waar Hij opgroeide. Maar het enthousiasme en de verwondering slaan om in boosheid en het eindigt bijna fataal. Het scheelt een haar of Hij zou gelyncht worden door z'n eigen mensen. Wat bewerkte toch die omslag bij Jezus' luisteraars? We gaan eerst even een hoofdstuk terug om te zien hoe het allemaal begon, daarna wil ik graag met u nadenken over Jezus' boodschap, en we kijken ook naar de reactie van de inwoners van Nazareth, en dat is uiteraard meteen ook een spiegel voor ons, hoe reageren wij op wat Jezus zegt?

Eén hoofdstuk terug lezen we hoe Jezus' openbaar optreden begon. Lukas 3. Het was de tijd dat Johannes doopte in de Jordaanstreek. Johannes hield donderpreken. Hij sprak over het oordeel: *"de bijl ligt al klaar bij de wortel van de boom. Slechte bomen worden omgehakt en in het vuur geworpen"*. De mensen lieten zich dopen, als teken van berouw. Ze wilden schoon gewassen worden. Johannes kreeg discipelen. Er waren er zelfs die zich hardop afvroegen of Johannes de Messias was die komen zou. Maar Johannes wist zijn plek: "Niet ik. Hij die naar mij komt, ik ben niet waard zijn schoenriem los te maken, Hij is de Messias". Toen Jezus verscheen onder zijn toehoorders wilde ook Hij gedoopt worden door Johannes. Terwijl Jezus gedoopt werd klonk er een machtige stem uit de hemel: *"Jij bent Mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde"*. De hemel ging open en de Heilige Geest daalde neer op Jezus in de gedaante van een duif. Volledig in lijn met het Oudtestamentische gebruik om koningen, priesters en profeten te zalven met olie, als teken van de Heilige Geest, die de gezalfde persoon zal bijstaan en kracht geven om z'n bediening uit te oefenen, werd Jezus gezalfd met de Geest zelf. Geen enkel mens had de autoriteit om bij Gods Zoon die zalving te verrichten. Die zalving moest vanuit de hemel komen. De Vader zelf moest spreken, de Geest zelf moest Hem zalven. Een intiem moment tussen Vader, Zoon en Geest.

En vanaf die wonderlijke gebeurtenis tijdens Zijn doop zien we ook dat de Heilige Geest Jezus is gaan bijstaan. In Luk. 4:1 lezen we dat Jezus vervuld van de Heilige Geest wegtrok bij de Jordaan, en geleid door de Geest zwierf hij veertig dagen in de woestijn, waar de duivel Hem op de proef stelde. In 4:14 lezen we vervolgens dat Jezus gesterkt door de Geest terugkeerde in Gallilea en in de synagogen daar onderricht gaf. En zo kwam Hij ook in Nazareth. De eerste woorden die Jezus voorlas waren deze: *de Geest van de HEER rust op mij, want Hij heeft Mij gezalfd! (4:18)*

Het is duidelijk. Jezus' bijzondere bediening is begonnen en de Heilige Geest geeft Hem kracht om de vuurproef van de verleiding te doorstaan en de Boodschap van het Koninkrijk te verkondigen. En als illustraties bij die verkondiging verrichtte Hij in de kracht van de Geest wonderen. Wonderen die een heenwijzing zijn naar het Koninkrijk dat eens ten volle zal doorbreken.

Genezingen zijn een heenwijzing naar een tijd dat er geen ziekte meer zal zijn.

De opwekking van doden zijn een heenwijzing naar een tijd dat er geen dood meer zal zijn.

De spijziging van de schare is een heenwijzing naar een tijd dat er geen honger meer zal zijn.

Bevrijding van bezetenen zijn heenwijzingen dat er een tijd komt dat er een eind zal komen aan de heerschappij van de duivel.

Het stilleggen van de storm op het meer is een heenwijzing dat ook de natuur ons geen kwaad meer zal doen in het Koninkrijk dat in aantocht is. Dat was Jezus' Boodschap: *Dat Koninkrijk is door Mij dichtbij gekomen!* En ieder teken is een heenwijzer naar dat Koninkrijk.

Jezus gaat in Nazareth volgens zijn gewoonte op sabbat naar de synagoge. Het is wel grappig dat het Oude Testament, de toenmalige bijbel, helemaal niet over de synagoge spreekt. Dat kon ook niet, de synagoge is waarschijnlijk ontstaan in de tijd van de ballingschap in Babel, toen was het OT zo goed als klaar. In die tijd, toen de tempel verwoest was, hebben de Israëlieten in de plaatsen waar ze woonden gebeds- en gemeenschapshuizen gesticht. Die gewoonte hebben ze, na de terugkeer naar hun vaderland, en na de herbouw van de tempel, aangehouden. In Jezus' tijd was er een tempel in Jeruzalem en bijna iedere plaats kende daarbij zo'n synagoge. In de toenmalige bijbel staat dus geen gebod om naar de synagoge te gaan, maar voor Jezus is het een goede traditie, waar Hij veelvuldig gebruik van maakte. Hij had blijkbaar die ontmoetingen nodig, Hij wilde samenkomen met geloofsgenoten om te bidden, de schrift te openen en het gelezene te overdenken. Geen voorschrift maar een goede gewoonte in Jezus' tijd. Het Nieuwe

Testament kent trouwens voor de christelijke gemeente wel zo'n instructie om de samenkomsten niet te verzuimen (Hebr. 10:25) Het Nieuwe Testament gaat er domweg van uit dat gelovig zijn onmogelijk is zonder de geloofsgemeenschap met broeders en zusters. Het was Jezus' gewoonte. En waarschijnlijk hadden de andere inwoners van Nazareth die gewoonte ook. Daaruit mogen we wel meteen concluderen dat synagoge-bezoek je nog niet vanzelf een gelovige maakt. En dat is met kerkbezoek niet anders. Hoe belangrijk naar mijn overtuiging kerkbezoek ook is. Je kunt niet één op één een is-gelijk-teken plaatsen tussen een kerkganger en een gelovige. Dat is misschien meteen de eerste vraag aan ons: ben ik een kerkganger of een gelovige, of allebei?

Jezus' had niet alleen de gewoonte om al sinds Zijn jonge jaren de synagoge-diensten bij te wonen. Hij had, sinds Zijn doop in de Jordaan ook de gewoonte om in de synagogen die Hij bezocht onderwijs te geven. Overal waar Hij kwam maakte Hij van de gelegenheid gebruik om te prediken. Het lag dan ook geheel in lijn met de verwachting dat Hij in Nazareth hetzelfde zou doen. En die verwachting kwam uit.

Jezus staat op. Waarschijnlijk heeft Hij al vooraf aangegeven dat Hij uit de boekrol van Jesaja wil gaan lezen. Nu ging dat met zo'n boekrol wel even anders dan bij ons. Wij kennen een hoofdstuk- en versindeling. En soms hebben bijbels van die handige handgrepen. In die tijd kende men iets dergelijks niet. Jezus zal wel hebben moeten zoeken. De tekst die Hij voorleest komt uit Jesaja 61. In onze bijbel heeft Jesaja 66 hoofdstukken, dus de tekst die Hij las stond bijna aan het eind van het boek. Jezus zal bijna het hele boek hebben moeten afrollen. Jezus las voor:

De Geest van de Heer rust op mij, want Hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.

Na de lezing ging Jezus weer zitten. De spanning was voelbaar in de synagoge. Wat zou Hij gaan zeggen? Alle ogen waren op Hem gericht. Eigenlijk zei Jezus niks. Dit is alles wat Hij wil zeggen. Dit is namelijk wat nu gebeurt. Dit gaat in vervulling voor jullie oren, staat er letterlijk. En dat klopt. Iedereen had ervan gehoord. Het nieuws over Jezus had zich door de hele streek verspreid. Klopt als een bus. De mensen zijn enthousiast. Mooie woorden die precies uitkomen. Al die dingen waar Jesaja over spreekt zijn van toepassing op Jezus. Onze eigen Jezus. Jezus de zoon van de plaatselijke aannemer. Hij is toch de zoon van Jozef? Onze Jezus, Hij speelde ooit in onze straten, Hij zat gewoon tussen ons in in de synagoge. We worden beroemd!

Maar Jezus doorziet de mensen. Hij voelt er niks voor om de dorpsheld te worden. Jezus is niet uit op roem of faam. Hij wil erkend worden als de met de Geest gezalfde, de Messias in het Hebreeuws, of Christus in het Grieks. Niet Jozefs zoon, maar Gods zoon. Het vergaat Jezus als Elia en Elisa. Buiten eigen woonplaats krijgt Hij meer waardering dan onder z'n eigen mensen.

De stemming slaat om. Jezus mag best een interessante dorpsgenoot zijn. Hij mag ook wel wonderdoener zijn. Maar om zich nu de Messias te noemen. Om zichzelf een bringer van genade te noemen. Genade dat is om zo te zeggen 'Gods ding'. Dat mag Jezus niet voor zichzelf claimen. Nu trekt Hij een te grote broek aan. Wie denk je wel dat je bent. Alsof bij jou het genadejaar (dat is het jubeljaar) definitief is uitgebroken.

Tussen twee haakjes, het jubeljaar hoort bij de sabbatsgeboden van Israel. Het sabbatsgebod houdt in dat het volk één dag in de week mag uitrusten van het werk. Daarmee wil God duidelijk maken dat rust goed is voor een mens en dat ze Hem moeten vertrouwen. Niet je eigen gezwog, maar Gods zorg, daar gaat het om op sabbat. Behalve die ene dag in de week moest Israel ook een sabbatsjaar houden. Eens in de zeven jaar moest het land onbewerkt blijven liggen en rust hebben. Ook daarin zou Israel laten zien dat ze op God vertrouwen. Na zeven van deze sabbatsjaren, dus in het vijftigste jaar, moet Israel een jubeljaar houden. Ook dan rust het land, maar ook werden de Israelitische slaven vrijgelaten en kreeg iedere familie z'n bezittingen, z'n land, z'n erfdeel dat ze ooit vanwege armoede hadden moeten verkopen, weer terug. Zo blijft het land bij de familie en zo zorgt God ervoor dat mensen niet te rijk en niet te arm zouden worden. De sabbat, het sabbatsjaar en het jubeljaar zijn richtingaanwijzers richting het aangename jaar des Heren. (NBV: genadejaar van de Heer). Dat is de tijd dat Gods Koninkrijk zal aanbreken. Iedere gelovige Israeliet verwachtte dat die tijd zou komen als de Messias van Israel zou verschijnen.

En in Nazareth waren ze best trots op hun Jezus, maar om nou te zeggen dat Hij die met de Geest gezalfde is, die het genadejaar komt verkondigen. Dat gaat wel heel ver. Hij mag best een bringer van Goed Nieuws zijn, maar genade verkondigen? Alleen God kan toch genade brengen. Dat is voor een gewoon mensenkind niet weggelegd. Wie denkt Jezus wel dat Hij is. Okay, Hij is een bijzondere jongen uit ons dorp, maar Hij blijft wel een jongen uit ons dorp. Wat denkt Hij wel? Het is Hem in z'n bol gestegen. De mensen zijn woedend. Hun waardering slaat om in afkeer. Hysterisch drijven ze Hem de synagoge uit, naar de rand van een berg en willen Hem in de afgrond storten. Maar Jezus liep tussen hen door en vertrok. Geen mens durfde Hem wat aan te doen. Nazaret kòn Hem niet doden. Het was Zijn tijd nog niet. Maar het is wel opnieuw zo'n moment in een lange reeks van afwijzingen. Een reeks

die begon bij Herodes die de pasgeboren Jezus wilde doden en zal eindigen bij een schreeuwende massa die Hem naar het kruis schreeuwt. De een na de ander wees Hem af. Van God en mens verlaten zal Hij daar stik alleen hangen. Hij in onze plaats, maar niet eerder dan op Gods tijd! Nu was die tijd er nog niet. Jezus houdt zelf de regie in handen en vertrekt. De ogen van de mensen die in de synagoge zo verwachtingsvol naar Hem hadden gekeken, kijken Hem nu vol onbegrip na. Wie is Hij toch? Wat moet er toch van Hem worden? In Nazareth wilden ze best aardige dingen over Hem zeggen, maar Hij moet niet te hoog van zichzelf opgeven.

En dat brengt ons nu ook meteen bij de toepassing voor onszelf. Jezus' optreden dwingt ons tot een antwoord op de vraag: wie zeg jij dat Jezus is?

Er zijn vandaag heel veel mensen die Jezus best een plaats gunnen in de rij van wereldverbeteraars. Zoiets als Ghandi of Mandela. En zo hebben bepaalde bevrijdingstheologen Jezus als de vertegenwoordiger van de armen ook wel voor hun karretje willen spannen. In de Islam wordt Jezus een profeet genoemd. De secte van Jehova's Getuigen zeggen van alles over Jezus maar niet dat Hij samen met de Vader en de Geest God is. De postmoderne, religieuze mens van vandaag gunt Jezus best een plek in zijn 'selfmade' religie, maar de vraag is of die houding niet heel erg overeen komt met de houding van de inwoners van Nazareth. O ja, daar wilden ze best aardige dingen over Joshua Bar Jozef zeggen, maar het was niet genoeg. Jezus claimde meer te zijn. Ik ben de Gezalfde! Ik ben de Messias! Ik ben de bringer van genade. En straks, in hoofdstuk 5, zal Jezus een verlamde man zijn zonden vergeven. Terecht merkten de schriftgeleerden op dat zonden vergeven een goddelijk werk is. Hoe kan Jezus dat nu ooit doen. Gewone mensen kunnen elkaar hun zonden vergeven. Iemand die tegen mij zondigt kan ik vergeven. Maar als iemand tegen mijn buurman zondigt heeft het geen enkele betekenis dat ik hem dat vergeef. Die autoriteit heb ik niet. Laat staan als iemand tegen God zondigt. Dan ben ik in geen geval in de positie hem dat te vergeven. Maar als Jezus dat wel doet dan laat Hij daarmee zien dat Hij meer is dan een gewoon mens. Ja, dat Hij zelf God is!

Josh McDowell, schrijft in zijn boekje "More than a carpenter" dat er drie mogelijkheden zijn. Of Jezus is een leugenaar, of Jezus is geestelijk gestoord, of Jezus is God!

Als Jezus niet werkelijk God in mensengedaante is, terwijl Hij wel verkondigde dat te zijn, dan is Hij een leugenaar. Iemand die willens en wetens de mensen voorhoudt om voor hun eeuwig behoud op Hem te vertrouwen, omdat Hij de Weg de Waarheid en het Leven is, terwijl Hij dat in werkelijkheid niet is, is in en in slecht. Naar mijn overtuiging kun je daarom

onmogelijk zeggen dat Jezus een goed mens, of een goed voorbeeld is, zonder zijn Godheid te erkennen. Als Jezus geen God is, is Hij ook geen goed mens, maar een bedrieger.

De tweede mogelijkheid die McDowell geeft is dat Jezus geestelijk gestoord is. Hij dacht echt God te zijn en de Verlosser van de mensheid, maar Hij was het niet. Net zoals vandaag iemand vol overtuiging kan geloven dat hij Napoleon is of John Lennon is. Maar in heel Jezus' optreden blijkt nergens dat Hij geestelijk gestoord of schizofreen was. In tegendeel, hier is een mens die enkele van de meest diepzinnige uitspraken in de geschiedenis deed. Zijn kundigheid en diepgang pleit voor een algehele geestelijke gezondheid.

Als Jezus geen leugenaar is en geen geestelijk gestoorde dan blijft geen andere mogelijkheid over dan de derde mogelijkheid: Jezus is werkelijk God! Als Hij geen leugenaar is, dan is Hij dus wie Hij zei te zijn.

Ik ben de weg, de waarheid en het leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij.

Ik en de Vader zijn één.

Jullie moeten Mij eren gelijk jullie de Vader eren (Jh. 5:23).

Het kan met minder niet toe.

In Nazareth liep men stuk op Jezus' radicaliteit. Toen men besepte wie Hij claimde te zijn werd men zich bewust dat er gekozen moest worden. De mensen kozen inderdaad: weg met Hem. Vandaag is dat niet anders. Jezus vraagt niet of je aardige dingen over Hem zegt, of je Hem een profeet noemt, of een goed voorbeeld, of een groot geestelijk leider.

Hij vraagt maar één ding: wil je het geloven dat ik God ben die mens werd voor jou. Want alleen via Mij is er voor jou redding mogelijk.

AMEN